

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24

ધોરણ-12 : મનોવિજ્ઞાન (141) (સામાન્ય પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

કુલ ગુણ : 100

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાચીનો, મોડરેટર્સના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાથમિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ ડાર્ટ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન (A)	સંયોજન / કૌશલ્ય (S)	કુલ
ગુણ	35	30	25	10	100
ટકા (%)	35%	30%	25%	10%	100%

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમાંક	પ્રશ્નનો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા		કુલ ગુણ
		જનરલ વિકલ્પ વિના	જનરલ વિકલ્પ સાથે	
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (O)	20	20	20
2.	અતિ ટૂંક પ્રશ્નો (VSA)	10	10	10
3.	ટૂંક જવાબી પ્રશ્નો (SA-I)	10	14	20
4.	ટૂંક જવાબી પ્રશ્નો (SA-II)	10	14	30
5.	લાંબા પ્રશ્નો (LA)	04	06	20
કુલ		54	64	100

પ્રકરણ દીઠ ગુણભાર :

ક્રમ	પાઠ / પ્રકરણનું નામ	પ્રકરણદીઠ ગુણભાર	
		જનરલ વિકલ્પ વિના ગુણ	જનરલ વિકલ્પ સાથે ગુણ
1.	સંવેદન, ધ્યાન અને પ્રત્યક્ષીકરણ	13	20
2.	શીખવાની ક્રિયા	13	18
3.	બુદ્ધિ	13	16
4.	મનોવલણ અને પૂર્વગ્રહ	11	13
5.	મનોભાર અને સ્વાસ્થ્ય	08	11
6.	મનોવિકૃતિઓ	05	07
7.	સલાહ અને મનોપ્રચાર	08	13
8.	પર્યાવરણ અને વર્તન	13	16
9.	સંસ્થાકીય મનોવિજ્ઞાન	08	08
10.	વિધાયક મનોવિજ્ઞાન	08	08
કુલ		100	130

નોંધ : જનરલ વિકલ્પ સાથે દર્શાવેલ પ્રશ્નોના ગુણ નમૂનાના પ્રશ્નપત્ર પ્રમાણે દર્શાવેલ છે. અન્ય પ્રશ્નપત્ર માટે આ ગુણ અલગ હોઈ શકે છે.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24

ધોરણ-12 : મનોવિજ્ઞાન (141) (સામાન્ય પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

કુલ ગુણ : 100

પ્રશ્નક્રમ	વિભાગ તથા પ્રશ્નની વિગત	ગુણ
	વિભાગ - A	
1 થી 20	નીચેનાં પ્રત્યેક પ્રશ્નોમાં આપેલા વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી સાચો જવાબ લખો. (દરેકનો 1 ગુણ)	20
	વિભાગ - B	
21 થી 30	નીચેના પ્રશ્નોનાં એક કે બે શબ્દોમાં જવાબ લખો. (દરેકનો 1 ગુણ)	10
	વિભાગ - C	
31 થી 44	નીચે આપેલા 14 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 10 પ્રશ્નોનાં ટૂંકમાં જવાબ લખો. (દરેકના 2 ગુણ)	20
	વિભાગ - D	
45 થી 58	નીચે આપેલા 14 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 10 પ્રશ્નોનાં મુદ્દાસર જવાબ લખો. (દરેકના 3 ગુણ)	30
	વિભાગ - E	
59 થી 64	નીચે આપેલા 06 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 04 પ્રશ્નોનાં સવિસ્તાર જવાબ લખો. (દરેકના 5 ગુણ)	20
	કુલ	100

નોંધ - કોઈ પણ વિભાગમાં આકૃતિનો પ્રશ્ન પૂછવો હોય તો દૈનિકીન વિદ્યાર્થીઓ માટે તે પ્રશ્નના વિકલ્પમાં અન્ય પ્રશ્ન પૂછવાનો વ્યથે, અને તે માત્ર દૈનિકીન વિદ્યાર્થીઓ માટે જ છે. તેની નોંધ કચ્ચાની વ્યથે.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24

ધોરણ-12 : મનોવિજ્ઞાન (141) (સામાન્ય પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

નમૂનાનું પ્રશ્નપત્ર

સમય : 3 કલાક

કુલ ગુણ : 100

સૂચનાઓ :

- જવાબ આપતા પહેલાં પ્રશ્નોને કાળજીપૂર્વક વાંચી સૂચના મુજબ જવાબ આપો.
- જમણી બાજુ દર્શાવેલ અંક ગુણ સૂચવે છે.
- આ પ્રશ્નપત્રમાં કુલ 64 પ્રશ્નો આપેલા છે.

વિભાગ - A

- નીચે આપેલા વિડ્ડ્યોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ આપો (દરેકનો 1 ગુણ) [20]
  - ધ્યાનની જનની તરીકે કોને ઓળખવામાં આવે છે.
(A) શિક્ષણ (B) જરૂરિયાત (C) ટેવ (D) રસ
  - ત્વચા દ્વારા કેટલાં પ્રકારનાં સંવેદનોનો અનુભવ થાય છે ?
(A) ત્રણ (B) નવ (C) ચાર (D) બે
  - માનસિક વય ગણતરી વખતે કસોટીનાં દરેક સાચા ઉત્તર ટીઠ કેટલા માસની માનસિક વય ગણવામાં આવે છે ?
(A) બે (B) છ (C) ત્રણ (D) ચાર
  - પ્રતિભાસંપન્ન બાળકનો બુદ્ધિઅંક કેટલો હોય છે ?
(A) 130 થી વધુ (B) 70 થી ઓછો (C) 80 થી 89 (D) 110 થી 119
  - મનોવલણો જન્મજાત નહીં પરંતુ કેવા હોય છે ?
(A) અપેક્ષિત (B) સંપાદિત (C) અનિવાર્ય (D) કાયમી
  - માનવીના મનમાં રૂઢ થયેલા ખોટા ખ્યાલોને શું કહે છે ?
(A) મનોવલણ (B) પૂર્વગ્રહ (C) અભિસંધાન (D) મનોભાર
  - એક ઉદ્દીપકને મળતા આવતા બીજા ઉદ્દીપકને શું સમજવું ?
(A) ઉદ્દીપક જોડાણ (B) ઉદ્દીપક સામાન્યીકરણ (C) વિલોપન (D) ઉદ્દીપક ભેદબોધન
  - થોર્નડાઈકનાં બિલાડી પરનાં પ્રયોગમાં બિલાડીને કેટલા પ્રયત્ને શિક્ષણ મળ્યું હતું ?
(A) 6 (B) 4 (C) 13 (D) 24
  - માનવજાતને ભારતની અપ્રતિભ ભેટ કઈ છે ?
(A) ધ્યાન અને યોગ (B) સંગીત અને નૃત્ય (C) અભિનય (D) વ્યાયામ
  - આંતરિક સહજ પ્રતિક્રિયા કઈ છે ?
(A) હસવું (B) રડવું (C) દોડવું (D) ચાલવું
  - હિમશિલાનું ઉદાહરણ કયા ખ્યાલ સાથે સંબંધિત છે ?
(A) મનોજાતીય અવસ્થા (B) સ્વપ્નાવસ્થા (C) બચાવપ્રયુક્તિ (D) ચેતન-અચેતન મન
  - આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે માનસિક લક્ષણોનું વર્ગીકરણ કઈ સંસ્થા દ્વારા દર્શાવવામાં આવે છે ?
(A) WHO (B) UNIS (C) APA (D) UNO
  - સલાહ પ્રક્રિયાનાં સોપાનો કયા મનોવૈજ્ઞાનિકે દર્શાવ્યા છે ?
(A) બ્રોમેર અને શોસ્ટ્રોમ (B) થોર્નડાઈક (C) ફોઈડ (D) વોટ્સન

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

- (14) મહર્ષિ મહેશ યોગી દ્વારા કયા ધ્યાનનો પ્રસાર થયો છે?
(A) વિપશ્યના (B) ભાવાતીત (C) માઈન્ડફુલ (D) લેશ્યા ધ્યાન
- (15) સંઘની ભાવના શેમાં વધારે જોવા મળે છે?
(A) ભીડમાં (B) ગીચતામાં (C) ટોળામાં (D) સમૂહમાં
- (16) રેફ્રિજરેટરમાં કયા વાયુનો ઉપયોગ થાય છે?
(A) CFC (B) CNG (C) CO₂ (D) Na
- (17) બે અથવા બે થી વધુ વ્યક્તિઓ વચ્ચેની મોઢા-મોઢની વાતચીત એટલે શું?
(A) નિરીક્ષણ (B) પ્રશ્નાવલી (C) મુલાકાત (D) અરજીપત્રક
- (18) જે સાધન દ્વારા વિજ્ઞાપનનો ફેલાવો થાય તેને વિજ્ઞાપનનું શું કહેવાય?
(A) માધ્યમ (B) બજાર (C) વસ્તુ (D) ગ્રાહક
- (19) મનોવિજ્ઞાનની એક શાખાને 'વિધાયક મનોવિજ્ઞાન' એવું નામ કોણે આપ્યું?
(A) મેસ્લો (B) રોજર્સ (C) પીટરસન (D) માર્ટિન સેલિગમેન
- (20) બિન શાબ્દિક સંકેતોને પારખવામાં કોણ વધુ કુશળ જોવા મળે છે?
(A) સ્ત્રીઓ (B) પુરૂષો (C) બંને (D) કોઈ નહીં

વિભાગ - B

- નીચેના 21 થી 30 પ્રશ્નોના એક કે બે શબ્દોમાં જવાબ લખો. (દરેકનો 1 ગુણ) [10]
- (21) સંવેદનનાં પ્રકારો કેટલા છે?
- (22) પ્રયત્ન અને ભુલનો પ્રયોગ કોણે કોની પર કર્યો હતો?
- (23) બુદ્ધિ આંકનું સૂત્ર જણાવો.
- (24) મનોવલણને અસર કરતાં કોઈપણ બે ઘટકો જણાવો.
- (25) કોઈપણ બે ભૌતિક સંસાધનો જણાવો.
- (26) મનોજાતીય વિકાસની અવસ્થાઓ કયા મનોવૈજ્ઞાનિકે દર્શાવી છે?
- (27) સલાહમાં ઓછામાં ઓછા કેટલા માણસો પ્રત્યક્ષ સંપર્કમાં આવે છે?
- (28) પર્યાવરણ અંગેનું પ્રતિમાન કોણે દર્શાવ્યું છે?
- (29) સરળ સંરચનાને બીજા કયા નામથી ઓળખાય છે?
- (30) 'Positive Psychology' શબ્દનો સૌ પ્રથમ પ્રયોગ કોણે કર્યો હતો?

વિભાગ - C

- નીચે આપેલા 14 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 10 પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (દરેકના 2 ગુણ) [20]
- (31) સંવેદન એટલે શું?
- (32) ધ્યાન વિચલન એટલે શું?
- (33) વિધાયક પ્રબલન એટલે શું?
- (34) બુદ્ધિનો શાબ્દિક અર્થ જણાવો.
- (35) સમૂહ માધ્યમ એટલે શું?
- (36) પૂર્વગ્રહો સંપાદિત છે. સમજાવો?

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

- (37) સંઘર્ષના પ્રકારો જણાવો.
- (38) ખુલ્લી જગ્યાના ભયમાં દર્શાવેલ પાંચ પરિસ્થિતિઓ કઈ કઈ છે?
- (39) અંતઃસ્ત્રાવી ગ્રંથિની અસમતુલામાંથી ઉદભવતી વર્તન વિકૃતિઓ જણાવો?
- (40) પરણેલા લોકો કોનાથી વધુ સુખી હોય છે?
- (41) સલાહની કોઈ એક વ્યાખ્યા આપો?
- (42) યોગનાં આઠ અંગોના નામ આપો?
- (43) ગંદકી કેવી રીતે ફેલાય છે. તે સમજાવો?
- (44) સંસ્થાની વ્યાખ્યા જણાવો?

વિભાગ - D

- નીચે આપેલા 14 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 10 પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (દરેકના 3 ગુણ)

[30]

- (45) સ્વાદ સંવેદનનાં વિવિધ કેન્દ્રોની સમજૂતી આપો.
- (46) કોહલરે ચિમ્પાન્ઝી પર કરેલ ખોખાવાળો પ્રયોગ વર્ણવો.
- (47) પ્રતિભાસંપન્ન વ્યક્તિને ઓળખવાની માહિત મેળવવા કઈ પદ્ધતિઓ પ્રચલિત છે?
- (48) માનસિક વય કઈ રીતે ગણવામાં આવે છે?
- (49) મનોવલણો જૂથ વ્યાપી હોય છે. સમજાવો.
- (50) પૂર્વગ્રહ ઘટાડવામાં સંચાર માધ્યમનું મહત્વ સમજાવો.
- (51) મનોભારના ઉદ્દગમ સ્થાનો તરીકે રોજિંદી મુશ્કેલીઓ સમજાવો.
- (52) માનસિક સ્વાસ્થ્યનું સ્વરૂપ સમજાવો.
- (53) મનોપચારમાં આરંભનો તબક્કો એટલે શું? સમજાવો.
- (54) પ્રાણાયામ વિશે નોંધ લખો.
- (55) માનવવર્તન પર ઘોંઘાટ અને હવા પ્રદૂષણની અસરો વર્ણવો.
- (56) પુનઃ ઉપયોગ અને ઉર્જા સંરક્ષણની સમજૂતી આપો.
- (57) વ્યવસ્થાપકોનાં મૂળભુત કાર્યો જણાવી કોઈપણ બેની સમજૂતી આપો.
- (58) લગ્ન અને સુખ વિશે ટૂંકમાં સમજાવો.

વિભાગ - E

- નીચે આપેલા 06 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 04 પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (દરેકના 5 ગુણ)

[20]

- (59) પ્રત્યક્ષીકરણનાં સંગઠનના નિયમો સમજાવો. *અથવા (59) પ્રત્યક્ષીકરણની વ્યાખ્યા આપી તેની પ્રક્રિયા સવિસ્તાર સમજાવો (ફૂલ ટેબલ પર વિષયક વિધિઓ આદે)*
- (60) ધ્યાનના વ્યક્તિલક્ષી નિર્ધારકો ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.
- (61) સી.ટી. મોર્ગને દર્શાવેલી શિક્ષણની વ્યાખ્યા આપી તેને વિસ્તારથી સમજાવો.
- (62) પાવલોવે કરેલો શાસ્ત્રીય અભિસંધાનનો પ્રયોગ વર્ણવો.
- (63) ગાર્ડનરનો બહુવિધ બુદ્ધિનો સિદ્ધાંત જણાવી કોઈપણ પાંચની સમજૂતી આપો.
- (64) પર્યાવરણને બચાવવાના વાર્તાનિક ઉપાયો સમજાવો.

•••

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24

ધોરણ-12 : ભૂગોળ (148) (સામાન્ય પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

કુલ ગુણ : 100

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાચારિકો, મોડરેટર્સના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાચારિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન (A)	સંયોજન / કૌશલ્ય (S)	કુલ
ગુણ	40	30	20	10	100
ટકા (%)	40%	30%	20%	10%	100%

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમાંક	પ્રશ્નનો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા		કુલ ગુણ
		જનરલ વિકલ્પ વિના	જનરલ વિકલ્પ સાથે	
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (O)	20	20	20
2.	અતિ ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (VSA)	10	10	10
3.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA-I)	08	12	16
4.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA-II)	08	12	24
5.	લાંબા પ્રશ્નો (LA)	06	08	30
	કુલ	52	62	100

પ્રકરણ દીઠ ગુણભાર :

ક્રમ	પાઠ / પ્રકરણનું નામ	પ્રકરણદીઠ ગુણભાર	
		જનરલ વિકલ્પ વિના ગુણ	જનરલ વિકલ્પ સાથે ગુણ
1.	માનવ ભૂગોળ પરિચય	05	05
2.	માનવ વસ્તી	8 + 1 નકશો	09
3.	માનવીની પ્રાથમિક અને દ્વિતીયક પ્રવૃત્તિઓ	07	12
4.	માનવીની તૃતીયક, ચતુર્થક અને પંચમ પ્રવૃત્તિઓ	07	07
5.	પરિવહન	10 + 1 નકશો	19
6.	દૂરસંચાર	07	09
7.	વ્યાપાર	7 + 1 નકશો	08
8.	માનવ વસાહતો	9 + 1 નકશો	12
9.	કુદરતી સંસાધનો	7 + 1 નકશો	13
10.	વૈશ્વિક સમસ્યાઓ : ભૌગોલિક પરિપ્રેક્ષના સંદર્ભમાં	08	11
11.	માહિતી સ્ત્રોત અને તેનું સંકલન	08	10
12.	આંકડાકીય માહિતીનું આલેખન	07	10
13.	માહિતી વિશ્લેષણ અને નકશા નિર્માણમાં કમ્પ્યુટરનો ઉપયોગ	05	05
	કુલ	100	130

નોંધ : જનરલ વિકલ્પ સાથે દર્શાવેલ પ્રશ્નોના ગુણ નમુનાના પ્રશ્નપત્ર પ્રમાણે દર્શાવેલ છે. અન્ય પ્રશ્નપત્ર માટે આ ગુણ અલગ હોઈ શકે છે.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

૫૭

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24

ધોરણ-12 : ભૂગોળ (148) (સામાન્ય પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

સમય : 3 કલાક

કુલ ગુણ : 100

પ્રશ્નક્રમ	વિભાગ તથા પ્રશ્નની વિગત	ગુણ
	વિભાગ - A	
1 થી 20	નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 1 થી 20 હેતુલક્ષી પ્રકારના પ્રશ્નો છે. આપેલ 4 (ચાર) વિકલ્પ (A,B,C,D,) પૈકી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર લખો. (દરેકનો 1 ગુણ)	20
	વિભાગ - B	
21 થી 30	નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 21 થી 30 સુધીના પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો. (દરેકનો 1 ગુણ)	10
	વિભાગ - C	
31 થી 42	નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 31 થી 42 સુધીના 12 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 08 (આઠ) પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો. (દરેકના 2 ગુણ)	16
	વિભાગ - D	
43 થી 54	નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 43 થી 54 સુધીના 12 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 08 (આઠ) પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો. (દરેકના 3 ગુણ)	24
	વિભાગ - E	
55 થી 62	નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 55 થી 61 સુધીના 07 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 05 (પાંચ) પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો. તેમજ 62મો પ્રશ્ન નક્કશાપૂર્તિનો છે. જે ફરજિયાત છે. (દરેકના 5 ગુણ)	30
	કુલ	100

નોંધ - કોઈ પણ વિભાગમાં આકૃતિની પ્રશ્ન પૂછવી થીય, તો દૈષ્ટિક્ષીન વિદ્યાર્થીઓ માટે તે પ્રશ્નના વિકલ્પમાં અન્ય પ્રશ્ન પૂછવાનો સંદેશી, અને તે પ્રશ્ન માત્ર દૈષ્ટિક્ષીન વિદ્યાર્થીઓ માટે છે. તેની નોંધ કરવાની સંદેશી.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24

ધોરણ-12 : ભૂગોળ (148) (સામાન્ય પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

નમૂનાનું પ્રશ્નપત્ર

સમય : 3 કલાક

કુલ ગુણ : 100

સૂચનાઓ :

- આ પ્રશ્નપત્રમાં પાંચ વિભાગ છે અને કુલ 62 પ્રશ્નો છે.
- જવાબ આપતા પહેલાં પ્રશ્નોને કાળજીપૂર્વક વાંચી સૂચના મુજબ જવાબ આપો.
- વિભાગની સામે કૌંસમાં લખેલ અંક ગુણ દર્શાવે છે.
- નવો વિભાગ નવા પાના પરથી જ લખવો.

વિભાગ - A

- નીચે આપેલા 1 થી 20 પ્રશ્નોમાં આપેલા વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર આપો.

[20]

(દરેકના 1 ગુણ)

- નીચેનામાંથી કયું તત્વ પ્રાકૃતિક પર્યાવરણ નથી ?
(A) નદીઓ (B) મેદાન (C) પરિવહન (D) જંગલો
- વિશ્વમાં વસ્તીની દૃષ્ટિએ ભારતનો ક્રમ કયો છે ?
(A) પહેલો (B) બીજો (C) ત્રીજો (D) ચોથો
- કેનેડાના ઉત્તર ભાગમાં વસતા લોકો કયા નામે ઓળખાય છે ?
(A) પિગ્મી (B) બુશમેન (C) એસ્કિમો (D) બ્લેક-ફેલોઝ
- સંદેશાવ્યવહારને ખૂબ સરળ બનાવનાર .....
(A) ઇન્ટરનેટ (B) કમ્પ્યુટર (C) દૂરદર્શન (D) રેડિયો
- ભારતમાં સૌપ્રથમ રેલવેની શરૂઆત કયા વર્ષમાં થઈ.
(A) 1950 (B) 1853 (C) 1801 (D) 1958
- વિશ્વમાં સૌથી મોટી ઈલેક્ટ્રોનિક્સ પ્રણાલી કઈ છે ?
(A) ફેક્સ (B) ઇ-મેઈલ (C) ફિલ્મ (D) ઇન્ટરનેટ
- સાર્કનું વડુમથક કયા શહેરમાં છે ?
(A) દિલ્લી (B) કાઠમંડુ (C) કોલંબો (D) વિયેના
- વિક્ટોરિયા સરોવર કયા ખંડમાં આવેલું છે ?
(A) યુરોપ (B) એશિયા (C) અમેરિકા (D) આફ્રિકા
- નીચેનામાંથી કયું શહેર શૈક્ષણિક કેન્દ્ર છે ?
(A) જમશેદપુર (B) વલ્લભ વિદ્યાનગર (C) કાનપુર (D) મોદીનગર
- સિગ્મા દર્શાવવા કઈ સંજ્ઞા વપરાય છે ?
(A) Σ (B) X (C) M (D) $\bar{X}$

૫૫

- (11) વર્તુળમાં ખૂણાના કુલ કેટલા અંશ છે ?
(A) 180° (B) 90° (C) 360° (D) 0°
- (12) એક જ પરિમાણ ધરાવતો આલેખ કયો છે ?
(A) રેખા આલેખ (B) સાદો સ્તંભ આલેખ
(C) પાઈડાયાગ્રામ (D) વર્તુળ આલેખ
- (13) GPS પ્રણાલી વિકસાવનાર દેશ કયો છે ?
(A) યુ.એસ.એસ.આર. (B) યુ.એસ.એ. (C) આફ્રિકા (D) જર્મની
- (14) GIS ના પિતા તરીકે જાણીતા કોણ છે ?
(A) રોઝર ટોમ લિનસન (B) સ્ટ્રોબો (C) કુ.એલન સેમ્પલ (D) કાન્ટ
- (15) ભીંત-નકશા મુદ્રિત કરવા ઉપયોગી હાર્ડવેર શું છે ?
(A) સ્કેનર (B) ડિજિટાઈઝર (C) પ્લોટર (D) માઉસ
- (16) ચીન અને દક્ષિણ-પશ્ચિમ એશિયાના મધ્યમાંથી પસાર થતો જૂનો માર્ગ
(A) ગ્રાન્ટ રોડ (B) સમજોતા માર્ગ (C) રેશમ માર્ગ (D) મહામાર્ગ
- (17) ટેમ્સ નદી પરનું નદી બંદર કયું છે ?
(A) લંડન (B) હેમ્બર્ગ (C) ટોલેડો (D) ટોરેન્ટો
- (18) ભારતમાં “સર્વે ઓફ ઈન્ડિયાની” કચેરી ક્યાં છે ?
(A) કલકત્તા (B) દિલ્લી (C) દહેરાદૂન (D) પૂણે
- (19) આલેખ એ ઘણું મહત્વનું..... સ્વરૂપ છે.
(A) ગુણાત્મક (B) ચિત્રાત્મક (C) સંખ્યાત્મક (D) અન્ય
- (20) G.P.S. પ્રણાલીમાં પૃથ્વી ફરતે કુલ કાર્પશીલ ઉપગ્રહોની સંખ્યા કેટલી છે ?
(A) 20 (B) 100 (C) 58 (D) 24

વિભાગ - B

- નીચે આપેલા 21 થી 30 પ્રશ્નોના ઉત્તર એક શબ્દ કે વાક્યમાં આપો. (દરેકનો 1 ગુણ)

[10]

- (21) “સંભવવાદ” શબ્દનો સૌ પ્રથમ ઉપયોગ કરનાર કોણ હતો ?
- (22) ઔદ્યોગિક ક્રાંતિની શરૂઆત ક્યા ખંડમાં થઈ ?
- (23) સમૂહ માધ્યમો ક્યાં ક્યાં છે ?
- (24) પરિવહનની વ્યાખ્યા આપો.
- (25) ભારતનો પ્રથમ ઉપગ્રહ કયો હતો ?
- (26) વ્યાપાર એટલે શું ?
- (27) વસાહતના બે મુખ્ય પ્રકારો ક્યા છે ?

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

- (28) “નાટમો” સંસ્થા ક્યાં આવેલી છે?
- (29) ક્યા પ્રકારના આલેખની પધ્ધતિ સૌથી વધુ વપરાય છે?
- (30) કમ્પ્યુટર હાર્ડવેર એટલે શું?

વિભાગ - C

- નીચે આપેલા 31 થી 42 સુધીના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 8 પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો. (દરેકના 2 ગુણ) [16]
- (31) વસ્તીના માળખામાં કઈ કઈ બાબતોનો સમાવેશ થાય છે?
- (32) દ્વિતીયક પ્રવૃત્તિનાં લક્ષણો આપો.
- (33) ગૃહઉદ્યોગ એટલે શું? તેમાં કઈ ચીજો તૈયાર થાય છે?
- (34) તૃતીયક પ્રવૃત્તિ ઉદાહરણ આપી સમજાવો.
- (35) વ્યક્તિગત સંચારતંત્રના સાધનો જણાવો.
- (36) સંચાર એટલે શું? વ્યક્તિગત સંચારતંત્રના સાધનો લખો.
- (37) ભારતનો આંતરિક વ્યાપાર એટલે શું?
- (38) ભારતમાં શહેરી વસાહત માટેના માપદંડ ક્યાં ક્યાં છે?
- (39) વહીવટી કેન્દ્ર એટલે શું? તેના ઉદાહરણો લખો.
- (40) વ્યાપારિક ધોરણે 3ેરી ઉદ્યોગનો વિકાસ
- (41) સારણીકરણ વિશે માહિતી આપો.
- (42) નીચે આપેલી માહિતીનો મધ્યક શોધો.
85, 80, 50, 40, 25

વિભાગ - D

- નીચે આપેલા 43 થી 54 સુધીના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 8 પ્રશ્નોના ઉત્તર મુદ્દાસર આપો. (દરેકના 3 ગુણ) [24]
- (43) નિશ્ચયવાદ અને સંભવવાદનો તફાવત સમજાવો.
- (44) વ્યાપારિક પશુપાલન વિશે ટૂંકનોંધ લખો.
- (45) મોટા પાયાના ઉદ્યોગો વિશે ટૂંકનોંધ લખો.
- (46) ઉચ્ચસ્તરીય સેવાઓ જણાવો.
- (47) સુએઝ નહેર વિશે ટૂંકનોંધ લખો.
- (48) પાર્શ્વલાઈનના લાભ જણાવો.
- (49) ફિલ્મ ઉદ્યોગ વિશે વિસ્તૃત ચર્ચા કરો.
- (50) ગરીબીનો અર્થ સમજાવો. તેને દૂર કરવાના ઉપાયો જણાવો.
- (51) પ્રદૂષણ અટકાવવાના ઉપાયો જણાવો.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

5a

(52) નીચેના આપેલી આંકડાકીય માહિતીનો મધ્યસ્થ શોધો.

18, 32, 12, 14, 27, 45, 43

(53) નીચે આપેલ માહિતીને આધારે વર્તુળ આલેખની રચના કરો.

કૃષિ પાક	ઘઉં	કપાસ	જુવાર	મગફળી	મગ
ઉત્પાદન ટનમાં	40	35	10	08	07

અથવા

● દૈજિહીન વિદ્યાર્થીઓએ નીચેના પ્રશ્ન ક્રમાંક-53 નો ઉત્તર આપવાનો રહેશે.

(53) ખનીજોનું વર્ગીકરણ કરો.

(54) પ્રવાહ આલેખની લાક્ષણિકતાઓ જણાવો.

વિભાગ - E

● નીચે આપેલા 55 થી 61 સુધીના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 5 પ્રશ્નોના સવિસ્તાર પૂર્વક ઉત્તર આપો. (દરેકના 5 ગુણ) [30]
(નકશાપૂર્તિનો પ્રશ્ન નંબર-62 ફરજિયાત છે.)

(55) વસ્તીગીચતા પર અસર કરતાં ભૌગોલિક પરિબળો ચર્ચો.

(56) પરિવહનનો અર્થ સમજાવી વિશ્વના મુખ્ય સડકમાર્ગો વિશે જણાવો.

(57) ભારતના મુખ્ય આંતરિક જળમાર્ગોની માહિતી આપો.

(58) ગ્રામીણ માનવ વસાહત પ્રણાલી વિશે સવિસ્તર લખો.

(59) 'જળ પ્રદૂષણ' સમજાવી તેને નિવારવાના ઉપાયો જણાવો.

(60) માનવ સંસાધન વિશે વિગતે જણાવો.

(61) પ્રદૂષણ એટલે શું? પ્રદૂષણના પ્રકારો જણાવો.

(62) તમને આપવામાં આપેલ ભારતના નકશામાં નીચેની વિગતો યોગ્ય સ્થાને દર્શાવો.

(i) વધુ વસ્તી ધરાવતું રાજ્ય

(ii) રાષ્ટ્રીય ધોરીમાર્ગ નં. 5 - કોલકત્તાથી ચેન્નઈ એક અટક સ્થાન

(iii) એક ફેરબદલી બંદર

(iv) એક વહીવટી કેન્દ્ર

(v) ભારતની સૌથી મોટી નદી

નોંધ : દૈજિહીન વિદ્યાર્થીઓએ નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપવાના રહેશે.

(i) ભારતમાં વધુ વસ્તી ધરાવતું રાજ્ય કયું છે?

(ii) રાષ્ટ્રીય ધોરીમાર્ગ નં. 5 કયા શહેરમાંથી પસાર થાય છે?

(iii) એક ફેરબદલી બંદર કયું છે?

(iv) એક વહીવટી કેન્દ્રનું નામ લખો.

(v) ભારતની સૌથી મોટી નદી કઈ છે.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

93

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24

ધોરણ-12 : તત્વજ્ઞાન (136) (સામાન્ય પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

કુલ ગુણ : 100

નોંધ: આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશિકો, મોડરેટર્સ વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બુલ્ડ લાઈ/ઉદ્દેશને મુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન (A)	સંયોજન / કૌશલ્ય (S)	કુલ ગુણ
ગુણ	30	28	27	15	100
ટકા (%)	30%	28%	27%	15%	100%

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમાંક	પ્રશ્નોનો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા		કુલ ગુણ
		જનરલ વિકલ્પ વગર	જનરલ વિકલ્પ સાથે	
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (O)	20	20	20
2.	અતિ ટૂંક જવાબી પ્રશ્નો (VSA)	10	10	10
3.	ટૂંક જવાબી પ્રશ્નો (SA-I)	10	14	20
4.	ટૂંક જવાબી પ્રશ્નો (SA-II)	10	14	30
5.	લાંબા પ્રશ્નો (LA)	04	06	20
કુલ		54	64	100

પ્રકરણદીઠ ગુણભાર :

ક્રમ	પાઠ / પ્રકરણનું નામ	પ્રકરણદીઠ ગુણભાર	
		જનરલ વિકલ્પ વિના	જનરલ વિકલ્પ સાથે
1.	વિધાનના રૂપો અને તેના પ્રકારો	15	20
2.	દલીલનું રૂપ અને દલીલનું પ્રામાણ્ય	11	-11
3.	અનુમાનના નિયમો	11	13
4.	નિરૂપાધિક સંવિધાન	11	13
5.	વ્યાપ્તિકરણ અને વૈજ્ઞાનિક અન્વેષણની રીતિઓ	08	11
6.	ભારતીય તર્કશાસ્ત્રમાં અનુમાન	10	10
7.	મૂલ્યમીમાંસા	05	07
8.	ધર્મનો અર્થ અને ધાર્મિક જીવન	08	13
9.	જગતના વિદ્યમાન ધર્મો	13	21
10.	આત્મ સાક્ષાત્કારની વૈજ્ઞાનિક પદ્ધતિ: યોગ	08	11
કુલ ગુણ		100	130

નોંધ : જનરલ વિકલ્પ સાથે દર્શાવેલ પ્રશ્નોના ગુણ નમૂનાના પ્રશ્નપત્ર પ્રમાણે દર્શાવેલ છે. અન્ય પ્રશ્નપત્ર માટે આ ગુણ અલગ હોઈ શકે છે.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24

ધોરણ-12 : તત્ત્વજ્ઞાન (136) (સામાન્ય પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

કુલ ગુણ : 100

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્ન ક્રમ	વિભાગ તથા પ્રશ્નની વિગત	ગુણ
1 થી 20	વિભાગ-A નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 1 થી 20 સુધીના બહુવિકલ્પ પ્રશ્નોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ લખો. (દરેક પ્રશ્નનો 1 (એક) ગુણ)	20
21 થી 30	વિભાગ-B નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 21 થી 30 સુધીના પ્રશ્નોના એક-બે શબ્દોમાં જવાબ લખો. દરેક પ્રશ્નનો 1 (એક) ગુણ.	10
31 થી 44	વિભાગ-C નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 31 થી 44 સુધીના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 10 (દસ) પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો. દરેક પ્રશ્નના 2 (બે) ગુણ છે.	20
45 થી 58	વિભાગ-D નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 45 થી 58 સુધીના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 10 (દસ) પ્રશ્નોના મુદ્દાસર જવાબ લખો. દરેક પ્રશ્નના 3 (ત્રણ) ગુણ છે.	30
59 થી 64	વિભાગ-E નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 59 થી 64 સુધીના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 04 (ચાર) પ્રશ્નોના સવિસ્તાર જવાબ લખો. દરેક પ્રશ્નના 5 (પાંચ) ગુણ છે.	20
	કુલ ગુણ	100

નોંધ : કોઈપણ વિભાગમાં પ્રશ્નિક આકૃતિ કે સત્પત્રો કોલેક્શન, પુસ્તક પૂરવો હાથ ના ફિલિંગ વિદ્યાર્થીઓ માટે નો પુસ્તકો વિકલ્પમાં અન્ય પુસ્તક પૂરવવાનો રહેશે અને નો માત્ર ફિલિંગ વિદ્યાર્થીઓ માટે જ નોંધ કરવાની રહેશે.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24

ધોરણ-12 : તત્ત્વજ્ઞાન (136) (સામાન્ય પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

નમૂનાનું પ્રશ્નપત્ર

કુલ ગુણ : 100

સૂચનાઓ:

- (1) આ પ્રશ્નપત્રમાં કુલ પાંચ (A થી E) વિભાગો છે.
- (2) પ્રશ્નની સામે લખેલ અંક ગુણ દર્શાવે છે.
- (3) પ્રશ્નની સૂચના પ્રમાણે જવાબ લખો.
- (4) નવો વિભાગ નવા પાના ઉપર લખવો.

વિભાગ - A

- નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 1 થી 20 સુધીના બહુવિકલ્પ પ્રશ્નો છે. તેમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરીને જવાબ લખો. (દરેક પ્રશ્નનો 1 ગુણ) [20]
- (1) મૂળભૂત તાર્કિક કારકો કેટલા છે?
(A) એક (B) બે (C) ત્રણ (D) પાંચ
  - (2) 'તત્ત્વજ્ઞાન અઘરો વિષય નથી' આ વિધાન કયા પ્રકારનું છે?
(A) સાદું (B) સંયુક્ત (C) શરતી (D) જટીલ સંયુક્ત
  - (3) એક થી વધુ આધાર વિધાનોવાળી દલીલને કયા તાર્કિકકારક વડે જોડવામાં આવે છે.
(A) કા તો ....અથવા (B) જો..... તો.....
(C) .... અને..... (D) જો ..... તો અને તો જ .....
  - (4) દલીલમાં ફલિત વિધાનની સંખ્યા કેટલી હોય છે?
(A) એક (B) બે (C) ત્રણ (D) ચાર
  - (5) MP ને લગતા નિયમ રૂપમાં કયા તાર્કિક કારકનો ઉપયોગ થાય છે?
(A) V (B) & (C) ~ (D) →
  - (6) રૂપલક્ષી સાબિતીમાં ત્રાંસી લીટીની આગળ લખવામાં આવતો 'P' શેનો નિર્દેશ કરે છે?
(A) આધાર વિધાન (B) ફલિત વિધાન (C) પ્રમાણભૂતતા (D) અપ્રમાણભૂતતા
  - (7) સાધ્યપદ વાળા સંવિધાનના આધારવિધાનને શું કહેવાય છે?
(A) સાધ્ય વિધાન (B) પક્ષ વિધાન (C) પક્ષપદ (D) સાધ્યપદ
  - (8) કઈ આકૃતિમાં મધ્યપદ બંને આધાર વિધાનોમાં ઉદ્દેશ્ય ને સ્થાને હોય છે?
(A) પહેલી (B) બીજી (C) ત્રીજી (D) ચોથી
  - (9) અનિવાર્ય શરતોનો સમુચ્ચય એટલે શું?
(A) નિગમન (B) વ્યાપ્તિ (C) આંશિક શરત (D) પર્યાપ્ત શરત
  - (10) જે.એસ. મિલ પ્રાયોગિક અન્વેષણની કેટલી રીતિઓ આપે છે?
(A) પાંચ (B) ત્રણ (C) ચાર (D) આઠ
  - (11) અનુમાન પ્રમાણ કયા પ્રમાણ પર આધારિત છે?
(A) પ્રત્યક્ષ (B) શબ્દ (C) અર્થોપતિ (D) ઉપમાન

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

- (12) વ્યાપ્તી સંબંધની રજૂઆત કરતા સર્વદેશી વિધાનને શું કહે છે ?
(A) સ્વાર્થાનુમાન (B) પરાર્થાનુમાન (C) ઉપનય (D) વ્યાપ્તી
- (13) હક્રીકતલક્ષી વિધાનોની વિશેષતા કઈ છે ?
(A) વિધાયકતા (B) સર્જનાત્મકતા (C) ભાવાત્મકતા (D) અનુભવાત્મકતા
- (14) સુંદર એટલે શું ?
(A) આકર્ષક (B) મોહક (C) આનંદદાયક (D) મનોરંજક
- (15) કોના મતે 'જે ધર્મને તર્ક વડે સમજણમાં ગોઠવે તે જ એને સમજે છે બીજો નહિ' ?
(A) મનુસ્મૃતિ (B) ગાંધીજી (C) મહર્ષિ વેદ વ્યાસ (D) વિનોબાજી
- (16) ઇન્દ્રિયોના વિષયરૂપ વસ્તુઓમાં આસક્તિનો અભાવ એટલે શું ?
(A) જ્ઞાન (B) નીતિ (C) વૈરાગ્ય (D) ભક્તિ
- (17) 'ન્યાય ભાવના' એ કયા ધર્મનો નૈતિક સિદ્ધાંત છે ?
(A) યજુર્હી ધર્મ (B) શીખ ધર્મ (C) જૈન ધર્મ (D) ઇસ્લામ ધર્મ
- (18) હિન્દુ ધર્મનો ઉદ્ભવ કયાં થયો છે ?
(A) ભારત (B) ચીન (C) જાપાન (D) પશ્ચિમ એશિયા
- (19) સાત્વિક આહારથી ચિત્ત કેવું બને છે ?
(A) અસંતુલિત (B) આવેગિક (C) સંતુલિત (D) ચંચળ
- (20) અષ્ટાંગ યોગના બહિરંગો કેટલા છે ?
(A) એક (B) ત્રણ (C) ચાર (D) પાંચ

વિભાગ - B

- નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 21 થી 30 સુધીના પ્રશ્નોના એક-બે શબ્દોમાં જવાબ લખો :
(દરેક પ્રશ્નનો 1 ગુણ)

[10]

- (21) તાર્કિક કારકો અન્ય કયા નામે ઓળખાય છે ?
- (22) જે દલીલ અપ્રમાણભૂત ન હોય તે દલીલ કેવા પ્રકારની હોય છે ?
- (23) 'HS' ના નિયમનું નામ લખો.
- (24) સંવિધાનના શક્ય ભેદો કેટલા છે ?
- (25) વ્યાપ્તિકરણની પ્રક્રિયાની અનિવાર્ય આવશ્યકતા કઈ છે ?
- (26) કોના પ્રત્યક્ષ જ્ઞાનથી અનુમાન ક્રિયાનો આરંભ થાય છે ?
- (27) વાપરવાથી વધે એવું ધન કયું છે ?
- (28) 'માનવધર્મ' પુસ્તકના રચયિતા કોણ છે ?
- (29) સર્વધર્મ સમભાવથી શું પ્રગટ થાય છે ?
- (30) આંતરરાષ્ટ્રીય યોગ દિવસ ક્યારે ઊજવવામાં આવે છે ?

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

વિભાગ - C

- નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 31 થી 44 સુધીના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 10 (દસ) પ્રશ્નોના સંક્ષેપમાં જવાબ આપો. [20]
(દરેક પ્રશ્નના 2 ગુણ)

(31) $\leftrightarrow$ નું સત્યતા કોષ્ટક રચો. અથવા $\leftrightarrow$ નું લક્ષણ જણાવો. (દરેક 2 ગુણ)

(32) 'જો વિદ્યાર્થી મહેનત કરશે નહિ તો તેને સફળતા મળશે નહિ.' આ સંયુક્ત વિધાનની પ્રાતીક રજૂઆત કરી તેનો પ્રકાર જણાવો.

- (33) વૈકલ્પિક સંવિધાનને લગત નિયમનું રૂપ અને સંક્ષેપ લખો.
- (34) 'CD' ના નિયમનું નામ અને રૂપ લખો.
- (35) માન્યરૂપ વાળા સંવિધાનના 'હાહાહા' ભેદનું અર્થઘટન લખો.

(36) નીચેના સંવિધાનનાં આકૃતિ અને ભેદ જણાવો.

- સર્વ વકીલો વાચાળ છે.
- કેટલાક વકીલો વિદ્વાન છે.

∴ કેટલાક વિદ્વાનો વાચાળ છે.

અથવા સંવિધાનની આકૃતિ અને ભેદની વ્યાખ્યા લખો (દરેક 2 ગુણ)

- (37) વૈજ્ઞાનિક વ્યાપ્તિના કયાં તાત્વિક આધારોને સ્વીકારે છે?
- (38) અનુમાન ક્રિયાની અનિવાર્ય શરતો કઈ છે?
- (39) સામાજિક મૂલ્યોના ઉદાહરણ આપો.
- (40) ઉત્પાદક મૂલ્યનું લક્ષણ અને ઉદાહરણ લખો.
- (41) ધૃધાતુનો અર્થ લખો.
- (42) ધાર્મિક જીવન દ્વારા માનવીમાં કેવા પ્રકારના ગુણો પ્રગટે છે?
- (43) ભારતમાં ઉદ્ભવ પામેલા ધર્મો કેટલાં છે? કયા કયા?
- (44) અષ્ટાંગ યોગના આઠ અંગો કયા કયા છે?

વિભાગ - D

- નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 45 થી 58 સુધીના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 10 (દસ) પ્રશ્નોના મુદ્દાસર જવાબ લખો. [30]
(દરેક પ્રશ્નના 3 ગુણ)

(45) સત્યતાકોષ્ટકની રીતનો ઉપયોગ કરી વિધાન માટેના રૂપનો પ્રકાર નક્કી કરો. અથવા
(વિધાન આરેક) તદ્દલેખક રૂપની અનુભૂતિ આપો

- $\neg P \rightarrow (p \vee q)$

(46) સત્યતાકોષ્ટકની પ્રત્યક્ષ રીતનો ઉપયોગ કરીને નીચેની દલીલનું પ્રામાણ્ય નક્કી કરો. (દરેક 2 ગુણ)

- $A \rightarrow B$
∴ $B \rightarrow A$

દલીલ આરેકનું રૂપ કોરતે શું?
દલીલ આરેકના કોઈ એક રૂપનું ઉદાહરણ લખો
(દરેક 2 ગુણ વિ.કો.માટે)

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

(47) નીચેની રૂપલક્ષી સાબિતીમાં ખાલી જગ્યા પૂરો.

1. $(J \rightarrow K) \& (L \rightarrow M) \rightarrow P$
2. $J \& L$ $P \therefore K \& M$
3. $J \rightarrow K$ _____
4. J _____
5. K _____
6. $L \rightarrow M$ _____
7. L _____
8. M _____
9. $K \& M$ _____

(48) નીચેની દલીલ પ્રમાણભૂત છે એમ રૂપલક્ષી સાબિતીની રચના કરો.

- $H \rightarrow (I \& J)$
- $(I \vee G) \rightarrow K$
- H

$\therefore K \& I$

✓ (49) નીચેના સંવિધાનની આકૃતિ અને ભેદ દર્શાવી તેમના પ્રામાણ્યની તપાસ કરો.

- સર્વ વ્યસનીઓ નિર્બળ છે.
- સર્વ નિર્બળ રોગિષ્ટ છે.

$\therefore$ કેટલાક રોગિષ્ટ વ્યસનીઓ છે.

'પરત્યુષ્ટ્યનો દોષ' ઉદા.ર(૨)
અરિત સમજાવો, (દર્શિલીક વિ. જા.ર)

✓ (50) નીચેના સંવિધાનની આકૃતિ અને ભેદ દર્શાવી તેમના પ્રામાણ્યની તપાસ કરો.

- સર્વ ફળો તાજા હોય છે.
- સર્વ ફૂલો તાજા હોય છે.

$\therefore$ સર્વ ફૂલો ફળો છે.

નિરુપાધિન સંવિધાન કોરલો શું?
નિરુપાધિક સંવિધાનનું લંબાર(૨)
અમજાવો
(દર્શિલીક વિ. જા.ર)

(51) વ્યાપ્તિકરણની પ્રક્રિયાના તાત્વિક આધારો સમજાવો.

(52) ટૂંકનોંધ લખો : સાદી ગણનામૂલક વ્યાપ્તિની મર્યાદા.

(53) વિજ્ઞાનયુગમાં ધર્મનું મહત્વ સમજાવો.

(54) ધાર્મિક જીવનનું વિશ્લેષણ કરો.

(55) જૈન, બૌદ્ધ અને હિન્દુ ધર્મના ધર્મગ્રંથો (શાસ્ત્રો)ના નામ લખો.

(56) ખ્રિસ્તી, ઇસ્લામ અને શિન્તો ધર્મના નૈતિક સિદ્ધાંતો લખો.

(57) પ્રાણાયામની પ્રક્રિયા સમજાવો.

(58) સત્યવાણીના ગુણો વિશે ટૂંકનોંધ લખો.

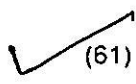
વિભાગ - E

- નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 59 થી 64 સુધીના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 04 (ચાર) પ્રશ્નોના સવિસ્તાર જવાબ લખો. [20]
- (દરેક પ્રશ્નના 5 ગુણ)

✓ (59) 'ઠ' નું તાર્કિક સ્વરૂપ સત્યતાકોષ્ટકની મદદથી સ્પષ્ટ કરો અને સમુચ્ચયનું લક્ષણ આપો.

✓ (60) '→' નું તાર્કિક સ્વરૂપ સત્યતાકોષ્ટકની મદદથી સ્પષ્ટ કરો અને શરતી વિધાનનું લક્ષણ આપો.

વિધાનપરક કયલ અને વિધાનપરક પરિવર્તી વચ્ચેના

(61) નીચેની દલીલની પ્રાતીક રજૂઆત કરી અને સત્યતા કોષ્ટકની પ્રત્યક્ષ રીતનો ઉપયોગ કરી તેનું પ્રામાણ્ય નક્કી કરો.

- જો આ પર્વત ધુમ્રસ્થાન છે તો આ પર્વત અગ્નિસ્થાન છે. પ્રમાણભરત દલીલ અને અગ્નિસ્થાનના લક્ષણો આ પર્વત અગ્નિસ્થાન નથી. અગ્નિસ્થાનના લક્ષણો આ પર્વત અગ્નિસ્થાન નથી.

∴ તેથી, આ પર્વત ધુમ્રસ્થાન નથી.

(62) અનુમાનની વ્યાખ્યા આપી અનુમાન વડે મળતા જ્ઞાનનું સ્વરૂપ સમજાવો.

(63) જગતના વિદ્યમાન ધર્મો અને તેમના સ્થાપકોના નામ લખો.

(64) આચરવા યોગ્ય સદ્ગુણો અને ટાળવા યોગ્ય દુર્ગુણો કયા છે?

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ - 2024-25

ધોરણ-12 (સામાન્ય પ્રવાહ)

વિષય : અંગ્રેજી (SL) (013)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

કુલ ગુણ : 100

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સના વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	Knowledge	Under standing	Application	Higher order thinking skill		Total
				Synthesis and Analysis	Interpretation and Evaluation	
Mark	9	28	23	36	04	100
Percentage	09	28	23	36	04	100

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર વિભાગ -A:

ક્રમાંક	પ્રશ્નનો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા	કુલ ગુણ
1.	Objective Type (O)	30	30
2.	Short Answer Type (SA)	31	35
3.	Long Answer Type (LA)	06	27
4.	Long Answers Type (EA)	01	08
	Total	68	100

વિભાગ પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમાંક	વિભાગનું નામ	ગુણભાર
1.	Reading Comperhension	
	• Main Textbook	28
	• Supplementary Reading	13
	• Unseen Reading	10
2.	Function/Graamar	26
3.	Writing	23
		કુલ 100

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ - 2024-25

ધોરણ-12 (સામાન્ય પ્રવાહ)

વિષય : અંગ્રેજી (SL) (013)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

કુલ ગુણ : 100

Q. No.	SECTION-A	
1-4	Content Based Questions (Main Textbook-Prose) Inference type True/False	04 marks
5-7	Use of Vocabulary (Supplementary Reader)	03 marks
8-10	Indentification of functions	03 marks
11-14	Respond to the clues (Function) (MCQ)	04 marks
15-18	Recognizing Appropriate Questions (MCQ)	04 marks
	SECTION: B	
19-30	Reading Comperhension (Main Textbook-Prose) Questions based on Understanding	12 marks
31	Short Note (Guided - Main Textbook-Prose) (1 Short Note out of 2)	03 marks
32-34	Recognition of Vocabulary (Main Textbook-Prose)	03 marks
	SECTION: C	
35-39	Reading Comperhension (Supplementary Reader)	05 marks
40	Summary writing (Supplementary Reader)	05 marks
41-45	Reading comperhension (Current Newspaper)	05 marks
46-51	Reading Comperhension (Main Textbook-Poem)	06 marks
	SECTION: D	
52-53	Transformation (Contextual passages for change in tense and voice)	04 marks
54	Reported Speech	03 marks
55-59	Complete the sentences (Function based) (MCQ)	05 marks
60	Synthesis	03 marks
61-64	Editing	04 marks
	SECTION: E	
65	Information Transfer (or Points based story for blind students)	05 marks
66	Paragraph writing (Guided) (1 Paragraph out of 3)	08 marks
67	Speech writing (Guided)/Application writing	06 marks
68	Email Writing/Report Writing	05 marks

- Note :
- Options are to be given for the blind students where questions are asked based on a figure/a picture/a map/a graph.
  - The Story asked for the blind students should be a well known story.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ - 2024-25

ધોરણ-12 (સામાન્ય પ્રવાહ)

વિષય : અંગ્રેજી (SL) (013)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

નમૂનાનું પ્રશ્નપત્ર

કુલ ગુણ : 100

Instructions:

- [1] There are 5 Sections in this question paper.
- [2] Figures to the right indicate full marks.
- [3] Read the instructions carefully before answering the questions.
- [4] Number the answers correctly.
- [5] Write in legible handwriting.

SECTION - A

- Write whether the sentences are True or False : [04]
  1. Sojourner believes that women have the strength to deal with any type of problems.
  2. The customer should turn on GRUDGE.EXE and RESENTMENT.COM to install love properly.
  3. When we breathe, there is microscopic movement of the cranial bones.
  4. Sergeant Morris put a spell on the paw.
- Find and write the nearest meanings: [03]
  5. Acknowledged: notorious, well-known, rejected, knowledgeable.
  6. Vigorous: tough, vigilant, lethargic, weak
  7. aspiration: inspiration, disappointment, encouragement, ambition
- Select the most appropriate language functions from the brackets and write them against the given sentences : [03]

(expressing choice, expressing result, talking about thing in relation to something, expressing suggestion)

  8. Shraddha acts too fearfully to oppose any one.
  9. Harsh follows the same strategies as his friend has suggested.
  10. I would rather listen to old Hindi songs than watch a Hindi movie.
- Select the most appropriate responses : [04]
  11. Raju: Why did you not prepare the apple juice ?
Jagu : ..... (Expressing condition in the past)
(A) I could not prepare the juice because you forgot to bring the apples.
(B) If you had brought apples yesterday, I would have prepared the juice for you.
(C) Unless you forget to bring the apples, I am able to prepare the juice for you.
(D) Bring the apples first otherwise I cannot prepare the juice.

12. Jayu: How is your smart phone ?
Kishu : ..... (Comparing)
(A) It is better than any other smart phones.
(B) Very few phones are slim as I have.
(C) It is really slim and impressive.
(D) It is slimmer than any other phone.
13. Liza: Mr. Mehta's temperament is quite hot to deal with. Don't you think so ?
Maitri: (Indicating contrast)
(A) I think, you're wrong in your opinion.
(B) His temperament is too hot to deal with any situation.
(C) However hot his temperament is, he is noble at heart.
(D) In spite of his temperament is hot, he is soft at heart.
14. Tarak: How strangely Natukaka behaves !
Jethalal : ..... (Making supposition)
(A) He behaves like the owner of the shop.
(B) He behaves as if he were the owner of the shop.
(C) He behaves if he were the owner of the shop.
(D) Sometimes he behaves rudely.
- Select the most appropriate questions to get the underlined words/ phrases as their answer: [04]
15. You should think twice before you speak.
(A) When should you think ?
(B) How often should you think before you speak ?
(C) How should you think before you speak ?
(D) What should you do before you speak ?
16. Cramming answers will not lead you to success.
(A) What will not lead you to success ?
(B) Whom will you lead to success ?
(C) What will lead you to success ?
(D) Why will cramming answers not lead you to success ?
17. She reads 'The Times of India' regularly to enrich her vocabulary.
(A) Who reads 'The Times of India' regularly to enrich her vocabulary ?
(B) How does she read 'The Times of India' ?
(C) What does she read to enrich her vocabulary ?
(D) Why does she read 'The Times of India' regularly ?
18. Owing to her brilliant result, she will be selected in the company.
(A) What will be her result ?
(B) How will she be selected in the company ?
(C) Why will she be selected in the company ?
(D) Who will be selected in the company ?

SECTION- B

[12]

- Read the extracts and answer the questions:

My brother and I were at a very young, impressionable age when our father married a second time. He would often arrogantly parade into the house with his new wife. Mother was helpless. There was nothing she could do about it, but Nani fought with her, and scooped the two of us into her arms and brought us into her house, saying, 'You want to rot here, do so... But I am not letting my grandchildren stay here to get thrashed by their stepmother.

19. What was the reason behind leaving of his father at early age ?
20. Why did Nani take us to her home ?

The function of education, then, is to help you from childhood not to imitate anybody, but to be yourself all the time. And this is the most difficult thing to do; whether you are ugly or beautiful, whether you are envious or jealous, always to be what you are, but understand it.

To be yourself is very difficult because you think that you are ignoble, and that if you could only change what you are into something noble it would be marvellous: but that never happens.

21. Education teaches to be original. True or false ?

22. .... so it is not easy to be oneself.

John J. Dumont, a nearby plantation owner, purchased her next. during her tenure with his family she married and had five children in 1827, after NY had passed an emancipation act freeing its slaves, she prepared to take her family away. But Dumont began to show reluctance to this, so she ran away with only her youngest child. She finally wound up in New York City. She worked at menial job and through some friends came under the sway of a religious fanatic named Mathias.

23. What did the emancipation act say ?
24. What was her occupation ?

It is important for all of us to think in terms of first reducing our emissions of CO₂, or Carbon footprints. The carbon footprint is a subset of the ecological footprint. A Carbon footprint is the total set of greenhouse gas emissions caused by an organization, event, product or person. Greenhouse gases can be emitted through transport, land clearance and the production and consumption of food, fuels, manufactured goods, materials, wood, roads. Buildings, and services.

25. The more we produce carbon, the deeper our carbon footprint is. True or false ?
26. What are the causes of Greenhouse gases?

Headache has become such a confirmed habit that a huge trade has developed in providing a cure for it. Some people feel lost unless they carry a tube of some headache remedy in their pockets all the time, and opticians give glasses guaranteed to relieve headache. These are instances to show that mankind easily begins to believe in its myths.

27. Why has the trade developed in providing a cure for headache ?

28. Give an example that shows peoples' myths.

And now an amazing thing happened. The ants at the top began climbing down in to the pit backward, each holding the tail end of another ant in front. In this way an ant-chain was soon formed which slowly dropped down the steep side. When it reached the ants waiting with their loads, they easily climbed up the chain and came out at the top. Such behavior, showing the adeptness of ants, has been noticed and studied by many.

29. Any type of occupation needs skills. (Replace the underlined word with a word from the passage.)

30. Rewrite the correct sentence.

- The ants hold the mouth of the other ants to form a chain.
- The ants hold tails of the other ants and climb up the pit.
- The ants hold tails of the other ants to form a chain.

31. Write any one short note focusing on the questions :

[03]

Love-a Driving Force

- What is the condition to get love ?
- Do past experiences cause any problem in getting love ?
- What should we do to forget our past experiences ?
- Which are the things to be deleted from our life if we want to gain love ?
- Why is it important to love oneself for getting love ?
- What will happen when love enters in your life ?

The title 'The Adjustment'

- How did Nani adjust with Nana ?
- How did Nani's daughter adjust ?
- What adjustment did the children make ?
- How did Nana adjust himself in Nani's absence ?
- How can the family adjust with the new form of Nana, according to the doctor ?

- Fill in the blanks with the appropriate words given in the brackets : [03]

(gloomy, encounter, conquer, extravagance)

Aryan is really a very industrious person. No one will find him sitting __32__. He is always ready to __33__ with any tough situation. He does not believe in __34__.

SECTION-C

- Read the following passages and answer the questions:

[05]

For last several years, I have been talking about my freedom. I remember the day when you objected to my dress and hair. That day you appeared to me like an 'evil dictators' (absolute rulers), who would never understand my style, my personality. The next day, you did not allow me to go out. I was fiercely-angry on you. We were on opposite sides and there seemed no meeting grounds. Now, when I recall this incident, I also remember how

you appreciated my choice when we had to buy a gift for Asmi. I also recall how after getting angry on me for the bad report card for a few hours, both of you came into my room and explained what I should do to score more marks. I have both the types of memory but now I would prefer to remember the best. The little and big mishaps between us were just thoughtless reactions.

Questions:

35. On which bases did the writer think that his parents did not understand his style ?
36. Give an example which shows positive side of the writer's parents ?
37. Which type of memory did the writer keep with him for his growth ?

By the time I reached high school, I was so stressed out by the thought of answering question and doing group projects that my self-confidence problem would get in the way of my ability to study. I was nervous and agitated about being wrong and how people would react to me. My school and work started to suffer. Because of my inferiority complex, I couldn't go out. I was afraid of even going for shopping. I couldn't speak to people or make decisions: I hid myself away and felt like a real loser.

Questions :

38. What problems did the narrator feel when he reached high school ?
39. How did narrator's inferiority complex stop his growth ?
40. Read the following passage and write its summary. Suggest a suitable title to it : [05]

Kalah was a small and beautiful village with a population of only 200. We took shelter in a Sarai, a small house with a kitchen and a hall, constructed for the pilgrims (people who make a journey to holy place). The evening was very cold with temperature around 7-8° C degree temperature. It further dropped at night to 2-3° C. Our cook, who has joined us from Tyori cooked food for us. We had a welcome hot dinner followed by a sound sleep in the warmth of our sleeping bags. The morning in Kalah was beautiful. Everyone was at ease as it was an acclimatization (to become used to the conditions) halt. It was a rich mix in the true sense of the term as there were painters, writers, photographers, ornithologists and adventure lovers. Someone took a sketch book and a pencil and started sketching beautiful wooden house of the village.

- Read the news clipping and answer the questions: [05]

NEW DELHI: Giving an "important message", Prime Minister Narendra Modi on Wednesday announced that India has successfully tested its first anti-satellite missile system, code-named 'Mission Shakti.' "India has entered its name as an elite space power. An anti-satellite weapon ASAT, successfully targeted a live satellite on a low earth orbit (LEO)," P.M. Modi said.

The Prime Minister also stated that shooting down a LEO satellite is a rare achievement and was completed successfully within three minutes of launch. The mission was led by the Defense Research and Development Organisation (DRDO), aimed at strengthening India's overall security. The LEO satellite was orbiting at an altitude of 300 km. P.M. Modi said. The Prime Minister also said that India's action was not directed against any

country and no international laws or treaties were breached. The mission was a highly complex one and was conducted at extremely high speed with remarkable precision, P.M. Modi said. It shows outstanding scientists and the success of our space programme, he added.

Questions :

41. What is this news clip about ?
42. Why is the Mission Shakti considered as a rare achievement ?
43. Who led the Mission Shakti ? Why ?
44. At what height was the LEO satellite orbiting ?
45. How was the mission, according to P.M. ?
46. Read the stanzas and answer the questions : [06]

Where words come out from the depth of truth
Where tireless striving stretches its arms towards perfection
Where the clear stream of reason has not lost its way
Into the dreary desert sand of dead habit
Where the mind is led forward by Thee
Into ever-widening thought and action
Into that heaven of freedom, my father, let my country awake.

Questions :

46. Name the qualities the poet wishes to see in his countrymen.
47. Who referred to as "Thee" and "my Father" ?
48. What does the poet refer by 'dead habit' ?

Returns the heaven's greeting-
In robes of white
Bathed in golden light-

Where earth and sky are meeting.
And the mountain dews
And mellow hues
Paint her cheeks with fairy fingers,

Questions :

49. What does the Queen of Himalaya wear?
50. How does the nature paint the cheeks of Kangchenjunga?
51. Write two pairs of rhyming words from the above stanza.

SECTION-D

- Do as directed. [04]
52. Bhakti saw an accident at the crossroads. The driver drove the bus carrying school children very fast. She called the ambulance for help quickly.
Start like this : An accident was seen _____.
  53. A National park had a defined boundary, through which no person could get into without permission. The visitors could observe the park by a vehicle which routed through defined trails.
Start like this : A National park has a _____.

54. Render the following dialogue into indirect speech :

[03]

"Let's visit the science exhibition", said Rajvi.

"What a good suggestion! We'll surely go", said Dhyey.

"Thank you."

"Is it worth-visiting?"

"Certainly."

• Complete the sentences choosing correct option:

[05]

55. Soniya studies so seriously.....(Expressing result)

(A) as she misses to watch her favourite TV serial.

(B) that she forgets to have her breakfast.

(C) that she could forget to invite me.

(D) as her brother does.

56. Wear such a T-shirt..... (Talking about thing in relation to something)

(A) as is printed.

(B) which is attractive.

(C) so you can be easily identified.

(D) A & B

57. Mihir counts the currency notes.....(Expressing the manner of action)

(A) as if he were a cashier.

(B) as fast as a banker.

(C) as a cashier does.

(D) as he is a money lender.

58. When I was young..... (Expressing habitual action in the past)

(A) I used to bunk the class.

(B) I protected the tree near by his home.

(C) I stood first in the running race.

(D) I was punished by my teacher.

59. Dharm will either.....(Expressing alternative choice)

(A) go to circus or to the cinema house.

(B) like his gift than his suggestion.

(C) enjoy Kathiyavadi dish rather than Punjabi dish.

(D) accept or reject his friend's proposal.

60. Combine the following sentences to make a meaningful sentence:

[03]

That cheque did not get cleared. The cheque was drawn to be in favour of her friend. Smita had insufficient balance in her bank account.

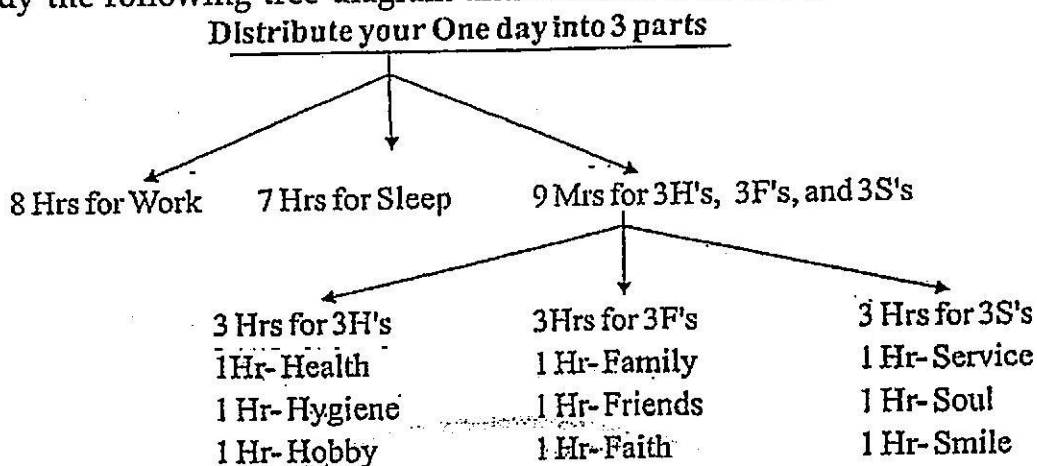
• Complete the passage choosing the correct option from the brackets :

[04]

His presence is always a cause of __61__ (irritate/irritation/irritated) to her. It is because he has insulted her several times without 62 (any/some/every) reason. She makes herself __63__ (take/to take/took) any responsibility without his help. She is now able to handle __64__ (a/an/the) worst situation.

SECTION- E

65. Study the following tree diagram and describe it in about 80 words : [05]

OR

65. Write a story based on the following points and give it a suitable title.
(For blind students only)

a lake - a tortoise - two geese friends - lake was drying - geese decided to migrate - tortoise could not fly - requested to geese - geese agreed - they held a stick - tortoise held the stick - not to open mouth - flew high - people looked - shouted - tortoise got angry - opened his mouth - fell down - died.

66. Write a paragraph in about 150 words using the key words : [08]

Women Empowerment

(Points: What is women empowerment? - problems with women empowerment - remedies for the upliftment of women - role of family in women empowerment - government's efforts for the progress of women - things still need to do for women empowerment)

OR

Importance of forests

(Points: different types of trees - benefits of trees: water scarcity/oxygen/global/day to day life/cutting of trees-duty of government-role of common men)

OR

Stress Management

(Points: What is stress? - raise mental capacity- rational decision - avoid over thinking - develop positivity - believe in 'I can'- practice meditation)

67. You are invited to speak on Importance of Yoga.
Draft a speech in about 100 words.

[06]

(Points: What is yoga ?, a holistic exercise, physical development, mental development, spiritual development, gives long and healthy life)

OR

Dhyey Prajapati from 'Shantam', Block no. 10, Akashganga society, Junagadh wants to apply for the post of an accountant to the manager, KRS Health Care, Shivaji road, Pune-411002.

68. You are Mehul Prajapati from Vanganga society, Vadodara. Your PAN card provided to you is mis-spelt in name. Mail to tininfo@nsdl.co.in. in about 100 words.

[05]

OR

You visited an old-age home in your city last week. Prepare a brief report on it in about 100 words.

(Points: name - place - date how many old persons live there - their daily routine- their problems - what you felt)